

lysty Borysa Pylypenka do Petra Kurinnoho yak dzherelo z istorii formuvannia kolekcii Vseukrainskoho muzeinoho horodka [Story of one trip: letters from Borys Pylypenko to Petro Kurinnyi as a source for the history of the All-Ukrainian Museum Town collection formation]. *Tserkva – nauka – suspilstvo: pytannia vzaiemodii. Materialy simnadtsiatoi mizhnarodnoi naukovoï konferentsii (28 travnia – 1 chervnia 2019 r.)*, pp. 129–134. [in Ukrainian].

15. Yanenko, A. (2016). Sviatohivskiy filial Derzhavnogo istoriko-kulturnoho zapovidnyka «Vseukrainskyi muzeinyi horodok» [Sviatohirsk branch of State Historical and Cultural Preserve «All-Ukrainian Museum Town»]. *Naukovyi visnyk Natsionalnoho muzeiu istorii Ukrainy: Materialy shchorichnoi mizhnarodnoi naukovo-praktychnoi konferentsii Natsionalnoho muzeiu istorii Ukrainy: statti, publikatsii, povidomlennia*, 1, I, pp. 230–234. [in Ukrainian].

16. Romanova, O. (2019). Stanovlennia muzeinoi yehyptolohii Ukrainy: lyst S.V. Donicha do P.P. Kurinnoho [Early Days of the Ukrainian Museum Egyptology: Letter of S. Donich to P. Kurinnyi]. *Ukrainskyi istorychnyi zhurnal – Ukrainian Historical Journal*, 2, pp. 161–171. [in Ukrainian].

17. Yanenko, A.S. (2018) «Ne zupyniatys ni pered yakymy perepomy, namahaiuchys zdo buty vyshchu osvitu»: kadrovi pytannia u Lavrskoho muzei kultiv ta pobutu/ Vseukrainskomu muzeinomu horodku 1920-kr rr. [«Do not stop at any obstacles, trying to get a higher education»: personnel issues at the Lavra Cults and Life Museum (All-Ukrainian Museum Town) in the 1920s]. *Mohylianski chytannia 2018: Doslidzhennia sakralnykh pamiatok Ukrainy*, pp. 86–90. [in Ukrainian].

18. Naukovyi arkhiv Instytutu arheolohii NAN Ukrainy (dali NA IA NAN Ukrainy), f. 10, spr. 56a.

19. NA IA NAN Ukrainy, f. 10, spr. 28/20.

20. NA IA NAN Ukrainy, f. VUAK, spr. 86/3.

21. Oleksiuk, I.M., Morhun, H.H. (2010). Vysnovky komisii z obstezhennia terytorii Kyievo-Pecherskoi lavry u 1926 r. [Conclusions of the commission for inspection of Kyiv-Pechersk Lavra territory in 1926]. *Lavrskiy almanakh*, 25, pp. 154–167. [in Ukrainian].

22. NA IA NAN Ukrainy, f. 10, spr. 28/25.

23. Starodub, K. (1928). Bilia skarviv. (Vseukrainskyi kulturno-istorychnyi zapovidnyk) [Near the treasure. (All-Ukrainian Cultural and Historical Preserve)]. *Komunist*, 15 lypnia (nedilia), 163, p. 5. [in Ukrainian].

24. Starodub, K. (1928). Bilia skarviv. Vseukrainskyi kulturno-istorychnyi zapovidnyk. (Zakinchennia) [Near the treasure. All-Ukrainian Cultural and Historical Preserve (The end)]. *Komunist*, 21 lypnia (subota), 169, p. 6. [in Ukrainian].

25. NA IA NAN Ukrainy, f. 10, spr. 14.

26. NA IA NAN Ukrainy, f. 10, spr. 55/7.

27. Tsentralnyi derzhavnyi arkhiv vyshchykh orhaniv vlady i upravlinnia Ukrainy, f. 166. op. 6, spr. 3425.

28. NA IA NAN Ukrainy, f. 10, spr. 55/9.

29. NA IA NAN Ukrainy, f. 10, spr. 55/10.

30. NA IA NAN Ukrainy, f. 10, spr. 28/18.

31. NA IA NAN Ukrainy, f. 10, spr. 55/18.

32. NA IA NAN Ukrainy, f. 10, spr. 55/11.

33. Karpenko, P. (1930). *Chorne kublo (Pro vbyvstvo v Lavri) [Black Den (About the Murder in the Lavra)]*. Kharkiv-Kyiv: Derzhavne vydavnytstvo Ukrainy. [in Ukrainian].

34. NA IA NAN Ukrainy, f. 10, spr. 55/16.

35. Prelovska, I.M. (2005). Deiaki notatky do publikatsii materialiv z istorii Sviatohirskoho monastyria [Some notes for publication of materials on the Sviatohirsk monastery history]. *Trudy Kyivskoi Dухovnoi Akademii. Bohoslovsko-istorychnyi shchorichnyk Kyivskoi Dухovnoi Akademii UPTs KP*, 2, pp. 198–213.

36. NA IA NAN Ukrainy, f. 10, spr. 55/12.

37. NA IA NAN Ukrainy, f. 10, spr. 37.

38. NA IA NAN Ukrainy, f. 10, spr. 28/11.

39. NA IA NAN Ukrainy, f. 10, spr. 33.

40. NA IA NAN Ukrainy, f. 10, spr. 55/5.

41. NA IA NAN Ukrainy, f. 10, spr. 55/6.

42. NA IA NAN Ukrainy, f. 10, spr. 28/26.

43. NA IA NAN Ukrainy, f. 10, spr. 39.

44. Derzharkhiv Kyivskoi obl., f. 292-r, op. 1, spr. 117.

Стаття надійшла до редакції 02.02.2020 р.
Рекомендована до друку 10.03.2020 р.

УДК 7.023.1-033.6:726(477)

О.О. Махота

ФОРМУВАННЯ КОЛЕКЦІЇ БУДІВЕЛЬНИХ МАТЕРІАЛІВ ХІ–ХV ст. НАЦІОНАЛЬНОГО КИЄВО-ПЕЧЕРСЬКОГО ІСТОРИКО-КУЛЬТУРНОГО ЗАПОВІДНИКА

Стаття присвячена основним етапам формування групи зберігання «Будівельні матеріали» наукових фондів Національного Києво-Печерського історико-культурного заповідника. Проаналізовано шляхи поповнення колекції будівельної кераміки ХІ–ХV ст. та перспективи її дослідження.

Ключові слова: будівельні матеріали, плінфа, Печерський монастир, Національний Києво-Печерський історико-культурний заповідник.

У наукових фондах Національного Києво-Печерського історико-культурного заповідника зберігається значна колекція будівельних матеріалів ХІ–ХV ст. Актуальність дослідження зумовлена необхідністю простежити історію формування зібрання, з'ясувати шляхи поповнення та окреслити сучасний стан наукового обліку цієї колекції.

Процес обліку матеріалів – невід'ємна частина роботи наукових фондів будь-якої сучасної музейної установи. Він забезпечує необхідною інформацією про пам'ятки історії і культури, що становлять національне культурне надбання. Це гарантує їх збереження та створює необхідні умови для вивчення і популяризації.

Зібрання будівельних матеріалів почало формуватися у фондах Державного заповідника «Києво-Печерська лавра» із другої половини 40-х рр. ХХ ст. Передусім цьому сприяли роботи по розбиранню руїн Успенського собору, зруйнованого вибухом 3 листопада 1941 р. Відповідно до запису в старій інвентарній книзі групи зберігання «Будівельні матеріали» формувати колекцію розпочав у 1947 р. археолог В.А. Богусевич, який керував розбиранням руїн собору, що супроводжувалось дослідженням його архітектури [1]. Для зберігання до фондового відділу надходили унікальні зразки середньовічних та модернових матеріалів зодчества – плінфи, цегли, підлогових плиток, фрагментів пірофілітової підлоги, черепиці, голосників, віконниць, фресок, мозаїки, каміння, розчинів, мармурових декоративних елементів та ін.

Через значний обсяг матеріалів зі зруйнованої споруди архітектором М.В. Холостенком, котрий брав участь в архітектурно-археологічних дослідженнях пам'ятки, для фондів були відібрані зразки, що мали історичну цінність та експозиційний потенціал. До них, у першу чергу, належала давньоруська пласка цегла – плінфа з торцевими знаками та клеймами у вигляді схематичних геометричних фігур, букв, цифр (позначалися буквами), а також унікальні зразки із схематичним зображенням людей, відбитками людських стоп та лап тварин (сліди ратиць, лап тварин, птахів). Окрім них, для фондів були відібрані типологічно важливі зразки різночасових будівельних матеріалів, що свідчили про ремонти, реконструкції та добудови собору. Окрему групу становили зразки лекальної плінфи – клиноподіб-

Форма № 1

МІНІСТЕРСТВО КУЛЬТУРИ УРСР

Київський національний університет імені Шевченка
Музейний фонд

ІНВЕНТАРНА КАРТКА

№ інвентарний *МК-349* книга вступу № _____ відділ *МК*

СТАРИ ІНВЕНТАРНИ №№ *МК-МК-124* № за розкопковим описом _____

Опис речі: *Кирпич - тинька, К.І.Ф.*
Форма - прямокутний, поверхня - шифрована, тинька - жовтого кольору.
В тисні - валики прямокутної форми, на поверхні - шифровка, по трьох сторонах - шифровка, по четвертій - шифровка.

Місце малюнка або фотознімка _____

1. Де знайдено речі <i>Археологічне розкопання в руїні церкви Святої Параскеви в с. Сабора.</i>	2. Як придбано <i>Лист приватної передачі Камішеви №199/8 от 25.04</i>
3. Час знаходження <i>1962-63 рр.</i>	4. Де przechовується <i>Київський національний університет імені Шевченка</i>
5. Розмір <i>21,5 см x 19 см x 3,5 см</i>	6. Матеріал та техніка <i>глина, шифрована</i>
7. Стан речі <i>Усіх параметрів речі відсутні, але збережені всі параметри, шифровка збережена, шифровка збережена, шифровка збережена, шифровка збережена.</i>	8. Закупочна ціна _____
Директор музею <i>Кобі</i>	9. № негатива _____ Підпис складача <i>Кобі</i>

Тип. УПД. Зак. 614-50 000. 1979 г.

Рис. 1. Зразок інвентарної картки на музейний предмет групи зберігання «Будівельні матеріали»

ної, дугоподібної чи ускладненої форми з криволінійними ділянками зовнішнього контуру, наприклад, грибоподібні.

Подальше поповнення колекції відбувалося під час роботи у заповіднику архітектурно-археологічних експедицій. Від першої половини 1980-х рр. до сьогодні на території заповідника були відкриті залишки давньоруської Трапезної XII ст. (В.О. Харламов, О.К. Сиром'ятников, С.А. Балакін), досліджені та законсервовані залишки давньоруської частини (XII ст.) церкви Спаса на Берестові (В.О. Харламов, О.К. Сиром'ятников, С.А. Балакін, Г.Ю. Івакін, С.П. Тараненко, В.Г. Івакін), досліджені та законсервовані фрагменти кам'яного муру монастиря XII ст. на території Митрополичого саду (В.А. Богусевич, С.П. Тараненко). До фондової збірки надійшли як унікальні, так і типові зразки будівельних матеріалів.

Відповідно до звіту переміщення музейних предметів [2] станом на 2019 рік колекція «Будівельних матеріалів» налічує 1630 музейних предметів, з яких 83% датовані XI–XIII ст. [3, с. 162].

Крім плінфи та цегли, які складають основу групи зберігання «Будівельні матеріали», до неї входять фрагменти голосників – вузькогорлих посудин, які призначалися для полегшення конструкції склепінь та поліпшення акустичних властивостей приміщень; фрагменти тиньку з кольоровим розписом, фрагменти вапняно-цементного розчину, а також виробів із овруцького пірофілітового сланцю, уламки карнизів, підлогова плита, інкрустована різнокольоровою смальтою, плити з барельєфами тощо. Частина будівельної кераміки також знаходиться у складі групи зберігання «Археологія».

Усі предмети основного фонду заповідника підлягають науковій атрибуції [4]. Для кожної групи зберігання створюється окрема інвентарна книга. Для групи зберігання будівельної кераміки існує дві інвентарні книги: періоду 1947–1978 рр. та з 1981 р. – донині. Кожний музейний предмет зареєстрований в інвентарній книзі за окремим обліковим номером. На усі музейні предмети, зареєстровані в інвентарній книзі, складається інвентарна картка (Рис. 1). Кожна одиниця будівельної кераміки обов'язково містить облікове шифрування, тобто нанесення шифру та номерів книги з вступу і інвентарної книги на музейний предмет [5].

Додатково для дослідників створена довідкова картотека за групою зберігання «Будівельні матеріали», яка містить стислий опис музейного предмета: інвентарний номер (якщо змінювався, зазначається і старий); назву предмета («Плінфа», «Цегла-плінфа», «Цегла»); місце знахідки; країна походження; датування; інформація про форму (прямокутна, лекальна, клиноподібна, грибоподібна тощо); інформація про колір (рожевий, рожево-сірий, сірий, жовтий, червоний та ін.); стан збереження (відбитий кут, фрагмент, блок тощо); наявні особливості (торцеві знаки, клейма та ін.); розміри (довжина × ширина × товщина); місце зберігання.

З 2001 р. з ініціативи Міністерства культури України почалася паспортизація музейних предметів у наукових фондах Національного Києво-Печерського історико-культурного заповідника, до якої залучена і колекція будівельних матеріалів. Науково уніфікований паспорт музейного предмета – документ, що фіксує усі етапи інвентаризації, вивчення, наукового визначення, реставрації, публікації і використання музейного предмета державної частини Музейного фонду України, який постійно поповнюється. У наукових фондах заповідника впроваджена унікальна допоміжна електронна форма обліку, яка відображає усі етапи переміщення музейних предметів – «Exphelper». На сьогодні по групі зберігання «Будівельні матеріали» можна простежити за переміщенням 70 одиниць будівельної кераміки на різних виставках.

Додаток 1
ЗРАЗОК ОФОРМЛЕННЯ ПАСПОРТА

Музейний фонд України
Науково-уніфікований паспорт № _____

<p>1. <i>Відомство</i> Міністерство культури України</p> <p>2. <i>Адміністративне підпорядкування</i> Міністерство культури України</p> <p>3. <i>Музей</i> Національний Києво-Печерський історико-культурний заповідник</p> <p>4. <i>Адреса</i> 01015, Київ, вул. Лаврська, 9</p> <p>5. <i>Відділ</i> науково-фондової роботи</p> <p>6. <i>Розділ</i> Будівельні матеріали(СМ)</p> <p>7. <i>Кл. №</i></p> <p>8. <i>Інв. №</i> КПЛ-СМ-93</p> <p>9. <i>Спец. інв. №</i></p> <p>10. <i>Старі інв. №</i> КПЛ-8</p> <p>11. <i>Колекційний опис №</i></p>	<p>15. <i>Фото</i></p> 	<p>12. <i>Запис в інф. систему №</i></p> <p>13. <i>Дата введення в інф. систему</i></p> <p>14. <i>Негатив №</i></p> <p>16. <i>Топографічний шифр</i> Фонди НКПШКЗ, група зберігання "Будівельні матеріали", лавіниці, сховище I, стелаж II, полиця 3</p> <p>17. <i>Назва</i> Плініфа</p> <p>18. <i>Автор або виробник</i> Невідомий</p> <p>19. <i>Час і місце створення (виготовлення)</i> XI-XII ст. Київська Русь</p> <p>20. <i>Час і місце виявлення</i> Руїни Успенського собору Києво-Печерської лаври</p> <p>21. <i>Час і місце побутування</i></p> <p>22. <i>Джерело надходження</i> Археологічні розкопки</p> <p>23. <i>Спосіб надходження:</i> передача</p> <p>24. <i>Документи</i></p> <table border="1" style="width: 100%; border-collapse: collapse;"> <tr> <td style="width: 25%;">25. <i>Класифікація</i> Речовий</td> <td style="width: 25%;">26. <i>Типологія</i> Будівельні матеріали</td> <td style="width: 25%;">27. <i>Кількість</i> 1</td> <td style="width: 25%;">28. <i>Розміри (см)</i> Довжина – 35,6 см, Ширинна – 28,3, Товщина – 4,8</td> </tr> </table>	25. <i>Класифікація</i> Речовий	26. <i>Типологія</i> Будівельні матеріали	27. <i>Кількість</i> 1	28. <i>Розміри (см)</i> Довжина – 35,6 см, Ширинна – 28,3, Товщина – 4,8																																										
25. <i>Класифікація</i> Речовий	26. <i>Типологія</i> Будівельні матеріали	27. <i>Кількість</i> 1	28. <i>Розміри (см)</i> Довжина – 35,6 см, Ширинна – 28,3, Товщина – 4,8																																													
<p>29. <i>Матеріал</i> Каолінова глина</p> <p>31. <i>Дорогоцінні метали</i></p> <table border="1" style="width: 100%; border-collapse: collapse;"> <thead> <tr> <th>Назва</th> <th>Маса (г)</th> <th>Проба</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>Загальна –</td> <td></td> <td></td> </tr> <tr> <td>Лігатурна –</td> <td></td> <td></td> </tr> <tr> <td>У чистоті –</td> <td></td> <td></td> </tr> </tbody> </table> <p>33. <i>Опис предмета</i> Плініфа збережена у повному об'ємі, зразок бежевого кольору, виготовлений з каолінової глини, має домішки кварциту крупного розміру, на верхній ложковій поверхні закраїни та сліди вапняно-цем'яково розчину, створена у формі з дном підсишаним піском.</p> <p>34. <i>Особи чи події, пов'язані з предметом</i></p>	Назва	Маса (г)	Проба	Загальна –			Лігатурна –			У чистоті –			<p>30. <i>Техніка</i> Випал</p> <p>32. <i>Дорогоцінне каміння</i></p> <table border="1" style="width: 100%; border-collapse: collapse;"> <thead> <tr> <th>Назва і вид грабування</th> <th>К-ть</th> <th>Маса (кар, г)</th> <th>Розміри (мм)</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> </tr> </tbody> </table> <p>36. <i>Стан збереження</i> Щільне пилкове забруднення, збережена у повному об'ємі, на верхній ложковій поверхні сліди вапняно-цем'яково розчину</p>	Назва і вид грабування	К-ть	Маса (кар, г)	Розміри (мм)					<table border="1" style="width: 100%; border-collapse: collapse;"> <tr> <td style="width: 25%;"></td> <td style="width: 25%;"></td> <td style="width: 25%;"></td> <td style="width: 25%;"></td> </tr> <tr> <td colspan="4" style="text-align: center;">Так</td> </tr> </table> <p>42. <i>Експонування</i></p> <p>43. <i>Звірення наявності (документа, дата)</i> Акт прийому-передачі від 24.03.2016 р.</p> <p>44. <i>Бібліографія</i></p> <p>45. <i>Архівні матеріали</i></p> <table border="1" style="width: 100%; border-collapse: collapse;"> <tr> <td style="width: 33%;"></td> <td style="width: 33%; text-align: center;">Завідувач</td> <td style="width: 33%; text-align: center;">Головний зберігач фондів</td> </tr> <tr> <td style="text-align: center;">Відповідальні</td> <td></td> <td></td> </tr> <tr> <td style="text-align: center;">Склав</td> <td style="text-align: center;">Підпис</td> <td style="text-align: center;">Підпис</td> </tr> <tr> <td style="text-align: center;">Підпис</td> <td style="text-align: center;">Дата</td> <td style="text-align: center;">Дата</td> </tr> <tr> <td style="text-align: center;">Дата</td> <td style="text-align: center;">Затвердив</td> <td style="text-align: center;">Заступник Генерального директора з наукової роботи</td> </tr> <tr> <td style="text-align: center;">Підпис</td> <td colspan="2" style="text-align: center;">Дата 20__ р.</td> </tr> </table>					Так					Завідувач	Головний зберігач фондів	Відповідальні			Склав	Підпис	Підпис	Підпис	Дата	Дата	Дата	Затвердив	Заступник Генерального директора з наукової роботи	Підпис	Дата 20__ р.	
Назва	Маса (г)	Проба																																														
Загальна –																																																
Лігатурна –																																																
У чистоті –																																																
Назва і вид грабування	К-ть	Маса (кар, г)	Розміри (мм)																																													
Так																																																
	Завідувач	Головний зберігач фондів																																														
Відповідальні																																																
Склав	Підпис	Підпис																																														
Підпис	Дата	Дата																																														
Дата	Затвердив	Заступник Генерального директора з наукової роботи																																														
Підпис	Дата 20__ р.																																															
<p>35. <i>Додаткові відомості</i></p> <p>37. <i>Реставрація і рекомендації щодо реставрації:</i> Не було</p>	<p>38. <i>Можливість транспортування:</i></p> <p>39. <i>К-сть фотографій</i></p> <p>40. <i>Оцінка вартість</i></p> <p>41. <i>К-сть додатків</i></p>																																															

Рис. 2. Зразок науково уніфікованого паспортів на музейний предмет групи зберігання «Будівельні матеріали»

За наказом Міністерства культури України [6] «Про затвердження Порядку обліку об'єктів культурної спадщини» протягом 2012–2016 рр. створена робоча група, що працювала над розробкою електронного каталогу інвентарних карток заповідника за групою збереження «Будівельні матеріали» основного фонду. Цей процес є невід'ємною частиною сучасної діджиталізації пам'яток історії та культури.

У червні 2019 р. розпочалося уточнення існуючої атрибуції колекції давньоруської цегли (XI–XV ст.). Уже детально проаналізовано 450 одиниць плінфи. Метою роботи є нова наукова атрибуція музейних предметів і доповнення даних до паспорта. З урахуванням усіх параметрів і особливостей музейних предметів розроблений паспорт на фондову одиницю «Плінфа КПЛ-СМ» (Рис. 2.), який стане основою для внесення інформації до електронного каталогу «Folium». За результатами аналізу колекції давньоруської цегли планується наукове дослідження «Будівельні матеріали монументальних споруд XI–XV ст. з території Національного Києво-Печерського історико-культурного заповідника» та наукове видання «Каталог клейм та торцевих знаків», а також реекспозиція виставки «Колекція будівельних матеріалів Києво-Печерської лаври». У пріоритеті залишається популяризація колекцій Національного Києво-Печерського історико-культурного заповідника.

ДЖЕРЕЛА

1. Національний Києво-Печерський історико-культурний заповідник, відділ науково-фондової роботи, архів сектору обліку. Інвентарна книга Державного заповідника «Києво-Печерська лавра» групи зберігання «Будівельні матеріали» № 1–79, 1947–1978 р.
2. Національний Києво-Печерський історико-культурний заповідник, відділ науково-фондової роботи, архів сектору обліку. Звіт про переміщення музейних предметів
3. Мисько Ю.В. Давньоруські археологічні матеріали з фондової збірки Національного Києво-Печерського історико-культурного заповідника. Київ : НКПШЗ, Видавець Олег Філок, 2016. С. 160–165
4. Наказ Міністерства культури України «Про затвердження Інструкції з організації обліку музейних предметів» № 580 від 21.07.2016 р. Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1129-16>.
5. Марченко Г.Д. Збереження музейних цінностей у фондах заповідника. Проблеми та перспективи. Київ : Віпол, 2004. 656 с.
6. Наказ Міністерства культури України «Про затвердження Порядку обліку об'єктів культурної спадщини» № 158 від 01.05.2013 р. Режим доступу: http://search.ligazakon.ua/1_doc2.nsf/link1/RE23060.html.
7. Наказ Міністерства культури України «Про затвердження Порядку занесення унікальних пам'яток Музейного фонду України до Державного реєстру національного культурного надбання» № 653 від 25. 10. 2001 р. Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0144-02>.

Makhota O.O. Formation of a collection of building materials of the XI–XV centuries in the scientific funds of the National Kyiv-Pechersk Historical and Cultural Preserve

Scientific archival of the National Kyiv-Pechersk Historical and Cultural Preserve keep a big collection of building materials of the XI–XV centuries. A collection of building materials began to form in the funds of the Kyiv-Pechersk Lavra State Preserve from the second half of the 1940s. The reason for this was the work on the dismantling of the ruins of the Dormition cathedral, destroyed by the explosion on November 3, 1941. According to the record in the old inventory book of the building materials group, a collection began to form in 1947 by archaeologist V. Bohusevych. Unique specimens of medieval and modern materials of architecture – plates, bricks, floor tiles, fragments of pyrophyllite floor, tile, messengers, shutters, murals, mosaics, stones, solutions, marble decorative elements, etc. were received for keeping in the scientific archival. In the 1950s, M. Kholostenko selected samples of historical value and exposure potential.

Next replenishment of the collection occurred while working in the

reserve of architectural and archeological expeditions. From the first half of the 1980's to the present day the remains of the ancient: Dormition Cathedral (1073–1078) was investigated by: V. Bohusevich, S. Kiliievich, M. Kholostenko, V. Kharlamov, V. Chaika, O. Syromiatnikov, H. Ivakin. Adjacent to it John the Baptist Church (last quarter of the XI century) was studied by M. Kholostenko and H. Ivakin; The Refectory building (1108–1110) constructed during the same period was analyzed by V. Kharlamov, O. Syromiatnikov, S. Balakin; Monastery wall (second half of XII century) was excavated by V. Bogusevich, V. Kharlamov, S. Balakin, S. Taranenko; The Church of the Savior at Berestove (1113–1125), located near the monastery, was studied by: P. Pokryshkin, I. Samoiloivsky, V. Kharlamov, O. Syromiatnikov, S. Balakin, H. Ivakin, S. Taranenko, V. Ivakin.

According to the report on the movement of museum objects, as of 2019, the Building Materials Collection has 1630 museum objects, of which 83% date from the XI–XIII centuries. All items in the main stock of the reserve are subject to scientific attribution. A separate inventory book is created for each storage group. An inventory card is drawn up for all museum items registered in the inventory book.

Since 2001, at the initiative of the Ministry of Culture of Ukraine, the certification of museum objects in the scientific collections of the National Kyiv-Pechersk Historical and Cultural Preserve has begun, to which a collection of building materials is involved. During 2012–2016, a working group was set up to work on the development of an electronic catalog of inventory cards of the reserve for the conservation group "Building Materials" of the main fund. This process is an integral part of contemporary digitization of historical and cultural monuments.

In June 2019, the refinement of the existing attribution of the Old Rus brick collection (XI–XV centuries) began. 450 units of the plinth have already been analyzed in detail. The purpose of the work is a new scientific attribution of museum objects and addition of data to the scientific passport.

Key words: building materials, plinth, brick, National Kyiv-Pechersk Historical and Cultural Preserve

REFERENCES

1. Natsionalnyi Kyievo-Pecherskyi istoryko-kulturnyi zapovidnyk, viddil naukovo-fondovoi roboty, arkhiv sektoru obliku. Inventarna knyha Derzhavnoho zapovidnyka «Kyievo-Pecherska lavra» hrupy zberihannia «Budivelni materialy» [National Kyiv-Pechersk Historical and Cultural Reserve, department of scientific and stock work, archive of the accounting sector. Inventory book of the Kyiv-Pechersk Lavra State Preserve of the Building Materials storage group] 1–79, 1947–1978. [in Ukrainian].
2. Natsionalnyi Kyievo-Pecherskyi istoryko-kulturnyi zapovidnyk, viddil naukovo-fondovoi roboty, arkhiv sektoru obliku. Zvit pro peremishchennia muzeinykh predmetiv [National Kyiv-Pechersk Historical and Cultural Preserve, department of scientific and stock work, archive of the accounting sector. Report on the movement of museum objects]. [in Ukrainian].
3. Mysko, Yu. V. (2016) *Davnoruski arkheolohichni materialy z fondovoi zbirky Natsionalnoho Kyievo-Pecherskoho istoryko-kulturnoho zapovidnyka [Old Rus archaeological materials from the stock collection of the National Kyiv-Pechersk Historical and Cultural Preserve]*. pp. 160–165. Kyiv: NKPIKZ. [in Ukrainian].
4. Nakaz Ministerstva kultury Ukrainy «Pro zatverdzhennia Instruktzii z orhanizatsii obliku muzeinykh predmetiv». [Order of the Ministry of Culture of Ukraine «On approval of the Instruction on the organization of accounting of museum objects» №580. (2016, July 21)]. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1129-16> [in Ukrainian].
5. Marchenko, H. D. (2004). *Zberezhennia muzeinykh tsinnostey u fondakh zapovidnyka. Problemy ta perspektivy [Preservation of museum values in the reserves of the reserve. Problems and prospects]*. Kyiv: Vipol. [in Ukrainian].
6. Nakaz Ministerstva kultury Ukrainy «Pro zatverdzhennia Poriadku obliku ob'ektiv kulturnoi spadshchyny». [Order of the Ministry of Culture of Ukraine «On approval of the procedure for accounting for cultural heritage sites». №158. (2013, May 01)]. Retrieved from http://search.ligazakon.ua/1_doc2.nsf/link1/RE23060.html [in Ukrainian].
7. Nakaz Ministerstva kultury Ukrainy «Pro zatverdzhennia Poriadku zanesennia unikalnykh pam'iatok Muzeinoho fondu Ukrainy do Derzhavnoho reiestru natsionalnoho kulturnoho nadbannia». [Order of the Ministry of Culture of Ukraine «On Approving the procedure for entering unique monuments of the Museum fund of Ukraine in the State register of National Cultural Property». № 653 (2001, October 10)]. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0144-02> [in Ukrainian].

Стаття надійшла до редакції 13.02.2020 р.
Рекомендована до друку 10.03.2020 р.

